روزنامه شرق

شنبه ۱ دی ۱۳۹۷ • ۱۴ ربیع‌الثانی ۱۴۴۰ • ۲۲ دسامبر ۲۰۱۸

سال شانزدهم • شماره ۳۳۲۲ • ۱۶صفحه • ۲۰۰۰ تومان

حافظ‌خوانی اردوغان در آستانه یلدا

روحانی: مصمم هستیم امنیت و ثبات را به کل منطقه بازگردانیم

گروه سیاست: این روزها اتفاقات جهانی و منطقه‌ای باعث شده تا ایران و ترکیه به هم نزدیک‌تر شوند. به همین خاطر حسن روحانی چهارشنبه‌شب به آنکارا رفت و روز پنجشنبه مورد استقبال رجب طیب اردوغان همتای خود قرار گرفت. نزدیکی...

صفحه ۳

در پی حادثه مدرسه زاهدان

پیام آیت‌الله العظمی صافی‌گلپایگانی

گروه سیاست: آیت‌الله العظمی صافی‌گلپایگانی جان‌باختن چهار دانش‌آموز در حادثه آتش‌سوزی مدرسه اسوه حسنه زاهدان را تسلیت گفت و بر لزوم جلوگیری از تکرار چنین حوادثی تأکید کرد. به گزارش جماران، متن پیامی که دفتر معظم له...

صفحه ۶

طرح آمار ۱۱ ساله پرونده پول‌شویی از سوی احمد توکلی

گشایش یک پرونده مختومه

صفحه ۳

جیمز متیس یک روز بعد از تصمیم ترامپ درباره خروج از سوریه استعفا داد

خروج بعد از خروج

• یک افراطی ضد ایران جانشین متیس • خروج آخرین مدافع برجام از کابینه
• تمرکز دوباره بر قول‌های انتخاباتی • مقامات راضی ایران و ترکیه

عکس: Reuters

صفحه ۳، ۷ و ۱۵

یادداشت

اهداف گمشده اقتصاد ایران

سیدمحمد بحرینیان* . محمدهاشم صفار*

اقتصاد ایران سال‌هاست که با وجود ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل خود با مشکلات متعددی روبه‌روست. در نگاه نخست مشکلات این‌گونه فهرست می‌شوند: کمبود درآمد نفت، فقدان سرمایه‌گذاری مؤثر، بی‌کاری، تورم یا آنچه این روزها از آن به عنوان تحریم یا رکود تورمی نام می‌برند. اما اگر دقیق‌تر باشیم، پی می‌بریم که ما در طرح مشکلات بیشتر از آنکه به علت‌ها بپردازیم، معلول‌ها را نشانه رفته‌ایم و درصدد حل آنها هستیم؛ از این‌رو وقتی به تاریخ این کشور نگاه می‌کنیم، می‌بینیم گرفتار همان مسائلی هستیم که چندین دهه پیش، پدران ما نیز گرفتار آن بوده‌اند و ما نیز همان راه‌هایی را می‌رویم که آنها رفته‌اند. با این روند، نسل آینده هم دوچندان گرفتار مشکلات ما خواهد بود درحال‌حاضر، یکی از مهم‌ترین مشکلات کشور، خوب‌نگاه‌نکردن به اقتصاد و عدم شناخت صحیح مفاهیمی است که در ارتباط با توسعه به کار گرفته‌ایم؛ مفاهیمی مانند رقابت‌پذیری، آزادسازی اقتصادی، خصوصی‌سازی، وظیفه دولت در اقتصاد، دموکراسی، مالکیت و... . باید بپذیریم که فرهنگ لغت ما در ۵۰ سال اخیر به‌روز نشده است و ما در دایره عبارات و مفاهیم بسیار عقب هستیم. مفاهیم، زمانی معنای واقعی می‌یابند که بتوانیم به ارائه واقعی طرح و شکلی از آنها در دنیای واقعی خودمان ورود کنیم و تصویری از آنها را به مخاطب نشان دهیم. علاوه بر آن، جامعه ایران در این مدت از کم‌رنگ‌شدن حضور اندیشمندان واقعی و صاحب‌نظران باتجربه در مباحث اندیشه‌ورزی، فلسفه، سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری‌ها به شدت رنج برده و می‌برد. در واقع اگر ما نکته نخست را به نوعی تحت‌الشعاع نکته دوم قرار دهیم، مشکلات جامعه ایران می‌تواند در یک بند خلاصه شود و آن‌هم بدون درنظرگرفتن احتمالات ناخوشایند دیگر، حداقل «ضعف و نبود اهلیت حرفه‌ای و خبرگی در تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران اقتصادی کشور» است. برای نمونه به بخشی از مشکلات اشاره می‌شود که همه به این نکته مهم بازمی‌گردند و تا زمانی که برای این مشکلات چاره‌جویی اساسی نشود، جامعه ایران از دور باطل فقر و توسعه‌نیافتگی خارج نخواهد شد:

۱- بخشی از مشکلات اقتصادی کشور این است که ابزارهای اقتصادی مانند نرخ سود، مالیات، تعرفه‌های گمرکی، رقابت‌پذیری کشور، خصوصی‌سازی، توسعه بانکداری اسلامی و... تبدیل به هدف شده‌اند و هدف واقعی که باید ارتقای توانمندی کشور در راستای توسعه مبتنی بر تولیدمداری باشد، گم شده است. به‌عبارتی، رتق‌وفتق امور کوتاه‌مدت بر طرح بلندمدت و کلان مسائل کشور مستولی شده و سیاست‌بازان با بازی با این ابزارها و پارامترها سعی بر آن دارند تا خود را نگران آینده کشور نشان دهند. ساده‌انگاری تصمیم‌سازان اقتصاد کشور و نبود اهلیت حرفه‌ای در آنان، می‌تواند از دلایل این امر باشد. برای تحقق توسعه اقتصادی باید نگاه به تولید تغییر کند؛ با شعار نمی‌توان حرکت کرد. اگر تصمیم بر آن است که بخش تولید متحول شود، باید بخش دولتی و بدنه سیستم سیاسی و تبلیغاتی در خدمت تولید باشند. سیاست‌مداران و تصمیم‌سازان اقتصادی کشور در قبال دستیابی به اهداف بلندمدت و در صورت انحراف از این اهداف، به جامعه پاسخ‌گو باشند.

۲- اقتصاد کشور دچار بیماری لاعلاج نیست و نباید برای آن هر نسخه‌ای پیچیده شود. گاهی برخی تصمیم‌ها اثراتی بر جامعه دارند که تا سالیان سال نمی‌توان از قید آنها رهایی یافت. برای نمونه درخصوص یکسان‌سازی نرخ ارز در سال ۷۲ در گزارش بانک مرکزی مشاهده می‌شود که با وجود گذشت ۲۳ سال، در سال ۹۵ بانک مزبور هنوز دولت را بدهکار می‌داند، اجرای این سیاست در سال‌های ۷۲ و ۸۱ نیز تجربه موفقی نبود. در سال ۸۱، درحالی‌که سیاست مالی انقباضی همراه با کاهش تورم توسط سیاست‌گذاران دنبال می‌شد، نرخ ارز رسمی با جهش حدود چهاربرابری، از ۱۷۵ تومان به ۸۰۰ تومان رسید، این تصمیم به نحو غیرمنتظره‌ای هزینه‌های تولید و سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعتی و تولیدی را افزایش داد، به‌خصوص بخش‌هایی که درصدد افزایش عمق ساخت داخل بودند، اما در کمال تعجب دولت پشتیبانی لازم و واقعی را از این بخش‌ها به عمل نیاورد. کمااینکه همین اتفاق در سال ۹۱ و هم‌اکنون در سال ۹۷ نیز رخ داده و همانند گذشته - آن‌هم در شرایط تحریم- بخش‌های واقعی و مولد کشور، بی‌پناه رها شده‌اند. این حقایق با شاخص‌های رسمی متعدد، قابل اثبات است. به عبارتی، با وضعیتی روبه‌رو شده‌ایم که گویا تصمیم‌گیران اقتصادی عمدا به این بخش مولد که تنها بخش قابل اتکایِ مقابله با تحریم‌هاست، توجه نمی‌کنند و بخش نامولد را شایسته احترام و مساعدت می‌بینند. می‌بینیم هزینه اشتباه‌های تصمیم‌گیران اقتصادی که دارای اهلیت حرفه‌ای نبوده‌اند، اقتصاد کشور را با معضلاتی روبه‌رو کرده است. بدون اغراق ریشه مشکلات اقتصاد، بی‌برنامگی مزمن و ریشه‌دار، نداشتن توان ایجاد هماهنگی، تصمیم‌های مقطعی و جزیره‌ای است که کارایی سیاست‌ها و تصمیم‌های اتخاذشده را به شدت کاهش داده است. مسلما در اینجا نیز احتمالات ناخوشایند دیگر را در نظر نگرفته‌ایم.

۳- خوب‌نگاه‌نکردن به اقتصاد و شرایط اجتماعی کشور سبب شده که این روزها بخشی از کارشناسان اقتصادی، به قول معروف کاتولیک‌تر از پاپ شده و در شرایطی که ضعف اهلیت حرفه‌ای سبب شده تا بخش مهمی از اهداف توسعه ملی تحقق نیابد، عنوان می‌کنند که همه‌چیز را به بازار آزاد واگذار کنید؛ اما باید گفت اقتصاد آزاد وحی مُنزل نیست و حتی دست‌های نامرئی آدام اسمیت نیز نمی‌تواند در یک زمین ناهموار، آب را به میزان کارآمد تخصیص دهد. نخست باید زمینه‌ها و چارچوب‌های کارکردی این اقتصاد را نهادینه کرد و به عبارتی زمین را هموار و سپس آب را بر آن سوار کرد. جاری‌کردن آب در زمین ناهموار جز سیل و نابسامانی ارمغان دیگری به بار نخواهد آورد. سال‌های متمادی از رقابت‌پذیرکردن تولید و اقتصاد کشور صحبت شد و اصرار بر آن بود که بدون هیچ ضابطه‌ای مجوز تولید در اختیار افراد قرار داده شود و رقابت‌پذیری تنها در تعدد و تکثر بی‌ضابطه تعداد واحدهای تولیدی و اعطای آسان هر نوع مجوز به‌اصطلاح تولیدی دیده شد...

ادامه در صفحه ۴

سرمقاله

روسیه، صاحبخانه خواهد شد؟

احمد غلامی . سردبیر

ترامپ برای ادامه جنگ در سوریه میدان جنگ را ترک می‌کند. خروج ارتش آمریکا از سوریه اساسی‌ترین تصمیم ترامپ در چند سال اخیر است. اغلب بر این باورند که ترامپ تصمیمات غیرمنتظره می‌گیرد؛ اما گذشت زمان نشان داده او غیرمنتظره تصمیماتش را اعلام می‌کند. با خروج نیروهای نظامی آمریکا از سوریه، تغییری بنیادین در آرایش و معادلات نظامی و سیاسی نیروهای حاضر در سوریه، یعنی روسیه، ترکیه و ایران رخ خواهد داد. این کشورها نقش پررنگ‌تری در سوریه پیدا خواهند کرد و مسئولیت آنان در قبال مسائل این کشور دوچندان می‌شود. با خروج نیروهای نظامی آمریکا بخشی از هزینه‌های هفت تریلیون دلاری آمریکا در خاورمیانه از سوریه حذف شده و حفره به‌جامانده از این خروج را باید کشور دیگری پر کند. آمریکا دست به اقدامی زد که شوروی در زمان اشغال افغانستان از آن عاجز بود. به گفته اندرو پوف، روسیه در داخل به لحاظ اقتصادی در حال فروپاشی بود و آمریکا دست به هر کاری می‌زد تا روسیه از افغانستان خارج نشود. شاید خروج نیروهای آمریکا از سوریه با توافقات پشت پرده ترکیه و آمریکا صورت گرفته باشد؛ اما نباید نادیده گرفت که نگاه غیر ارتدکسی ترامپ در این تصمیم بی‌تأثیر نبوده است. رئیس‌جمهور آمریکا نشان داده بیش از آنکه نگران هژمونی کشورش در جهان باشد، نگران مردم است. همان مردمی که قرار است در انتخابات آینده به پای صندوق رأی بروند. از هم‌اکنون این تصمیم ترامپ به مذاق رأی‌دهندگان دموکرات نیز خوش آمده است. یقینا به هنگام انتخابات ریاست‌جمهوری کمتر گروهی از مردم او را برای خروج از سوریه سرزنش خواهد کرد. چه بسا با تأکید ترامپ بر استعاره‌های عاطفی مانند خانه و وطن، محبوبیت ازدست‌رفته‌اش را باز یابد؛ اما این بار در طیف وسیع‌تری از مردم آمریکا. استفاده از استعاره‌های عاطفی برای تحریک افکار عمومی کار هوشمندانه‌ای است، آن هم در دوره‌ای که استعاره‌های سیاسی آمریکا از توان تهی شده‌اند. اگر در روزگار اوباما اشاعه لیبرال‌دموکراسی از توان بالایی نزد جهانیان و مردم آمریکا برخوردار بود، اینک بیش از هر چیز معنای توسعه‌طلبی می‌دهد و استعاره توانمندسازی جامعه مدنی آن هم با فشار بیرونی معنایی جز دخالت در امور داخلی کشورها ندارد. استعاره کمک‌های انسان‌دوستانه هم تقّش درآمده است و نه‌تنها به کار آمریکا نمی‌آید، بلکه برای هیچ کشور دیگری هم کارساز نیست. جهان استعاره‌ها در حال تغییر است و ترامپ با هوش تجاری‌اش آن را خوب فهمیده است. او می‌دانست باید از مهلکه سوریه بگریزد. گریز از استعاره‌هایی که دیگر کارایی ندارند. گیرم در این میان کردهای سوریه تنها بمانند و تهدید کنند. درصورتی‌که آمریکا آنان را تنها بگذارد، سه‌هزار و ۲۰۰ داعشی زندانی را رها خواهند کرد. این گفته چه ترفند باشد، چه نه، تصویری ترسناک از رهایی گرگ‌های درنده‌ای را پیش‌رو مجسم می‌کند که این بار برای بقای خود دست به هر جنایتی خواهند زد؛ اما ترامپ روی عقلانیت سیاسی کردها حساب باز کرده است. همان عقلانیتی که وادارشان می‌کند تا در این بحبوحه با بشار اسد وارد مذاکره شوند و این راه بازِ پیش‌روی کردها است. بشار اسد نیز بعید است برای استحکام ساختار حکومتی خود دست رد به سینه کردها بزند. با خروج نیروهای نظامی آمریکا، اسرائیل و کشورهای عربی هم باید مسئولیت بیشتری در قبال اهداف استراتژیک خود بپذیرند. دلیلی ندارد آنان همواره پشت سپر آمریکا پنهان شوند. هرکس باید هزینه جنگ خودش را بدهد؛ به نام خودش، به کام خودش.

ادامه در صفحه ۲

تیترها

تبعات یک مجلس غیرحزبی

تهدید؛ رسم جدید اصفهانی‌ها

صفحه ۲

ایجاد محدودیت استراتژیک برای بازار انرژی ایران

صفحه ۴

کنایه حدادعادل به اصلاح‌طلبان

به دولت کمک می‌کنیم بی‌صورت‌حساب

صفحه ۲

گفت‌وگو با مدیرمسئول روزنامه رسالت

نسخه شفابخش اصولگرایان

صفحه ۶

حرف اول

ضدحمله به ایران‌هراسی

فریدون مجلسی . تحلیلگر روابط بین‌الملل

ناکامی برجام برای ایرانیانی که با هدف‌گذاری در زمینه عادی‌سازی روابط خارجی، به حسن روحانی رأی داده بودند، به همان اندازه تلخ است که به کام کسانی که از آغاز با آن مخالف بودند، شیرین. این رفتار دوگانه شاید نتیجه دو برخورد آرمانی متفاوت یا دو نوع منافع یا جهان‌بینی مختلف است؛ یکی اعتدال‌طلبی اکثریت مطلقی که به تبعیت از عقلانیت و مصلحت‌اندیشی به‌دنبال آن هستند و دیگری گروه‌ها و محافلی که با دیدگاهی حق‌انگارانه یا دارای منافعی متفاوت، از آغاز با آن مخالفت کردند و توفیق نسبی یافته‌اند. هجوم علاقه‌مندان و شرکت‌های غربی سرمایه‌گذار به ایران و قراردادهای خرید هواپیماهای بوئینگ و ایرباس، توتال و ده‌ها مجموعه فناوری‌محور علاقه‌مند به فعالیت در بخش خصوصی را پس از برجام که به تحویل تعدادی هواپیما منجر شد، همکاری‌های بخش خودرو و حمل‌ونقل عمومی و ریلی و ماجرای تحویل ده‌ها میلیارد دلار دارایی نقدی ایران، نمونه‌هایی از آن بودند.همان روزها ابراز نگرانی تفکر متفاوت و مخالف عادی‌سازی روابط بین‌المللی به اقدامات عملی در بخش همکاری‌های مشترک منجر شد. مخالفان با برجام ظاهرا نگران آن بودند که مبادا گشوده‌شدن پنجره‌ها منجر به تغییر فضای مردم و کشور شود. اکنون هم با وجود محدودیت نسبی شبکه‌های مجازی بین‌المللی، به‌اندازه کافی تأثیراتی مغایر تمایلات اصولگرایان در جامعه برجای گذاشته است. در واقع نباید فراموش کرد که برقراری تحریم‌های بین‌المللی نیز زمانی به تصویب شورای امنیت رسید که احمدی‌نژاد شعارهای عجیب و غریب می‌داد. برخی بی‌احتیاطی‌ها در اظهارنظرها باعث شد حتی روسیه و چین در شورای امنیت به قطع‌نامه‌های تحریم ایران رأی بدهند. با روی‌کارآمدن دولت ترامپ و هم‌داستانی اسرائیل و متحدان عربش، شعارهای ایران‌هراسانه آمریکا، چند کشور عربی و اسرائیل، رنگ راهبردی و براندازانه گرفت که البته برخلاف اصول بین‌المللی و منشور سازمان ملل متحد است. تهدیدسازی از برخی مواضع در ایران که بهانه‌ای برای ایران‌هراسی و تشدید فعالیت‌های خودسرانه در منطقه علیه ایران شد، رئیس‌جمهور و وزیر خارجه ایران را بر آن داشت تا اعلام کنند ایران در حمله به هیچ کشوری پیش‌قدم نخواهد شد.

ادامه در صفحه ۶

دعوت به همکاری
از علاقه‌مندان جهت دریافت نمایندگی روزنامه شرق در استان‌های فاقد نمایندگی دعوت به همکاری می‌شود.
از واجدین شرایط درخواست می‌شود با شماره تلفن
۰۹۱۵۱۴۳۰۱۹۵
مدیر امور استان‌ها تماس بگیرند.

همراهان امروز روزنامه شرق

رجوع به صفحه ۳ — بانک مسکن

رجوع به صفحه ۵ — IEON Since 1960

رجوع به صفحه ۷ — ایران خودرو

سازمان آگهی‌ها
۸۸۱۹۲۸۷۷ - ۸۸۷۹۲۴۳۴